

νέας ελληνικής φιλελεύτερης ιδεολογίας — ιδεολογίας που ο ίδιος, με το ζωντανό όργανο που μάς δίνει, θα φέρει, μορφώνοντας το λαό, την επικράτησή της.

A. ΤΡΑΝΟΣ

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἡ Κυβέρνηση τῶν Φιλελευθέρων, ἃμα ἦρθε στήν ἐξουσία, ἐθεώρησε πῶς ἓνα ἀπό τὰ πρῶτα καθήκοντά της στήν ἀνορθωτική της ἐργασία εἶταν καί ἡ ψήφισή ἐργατικῆς νομοθεσίας, πού θά εἶχε σκοπό νά προστατεύσῃ τόν ἐργάτη, τὸ σήμερα ἀδύνατο μέρος τῆς κοινωνίας, ἀπό κάθε ἐκμετάλλευσή της ἀδυναμίας του ἀπ' τὸν ἐργοδότη, τὸ ἰσχυρὸ μέρος τῆς σημερινῆς κοινωνίας καί νά ἐλαττώσῃ ὅσο τὸ δυνατό περισσότερο τοὺς κινδύνους, πού κάθε ἐργασία φέρνει γιὰ τόν ἐργάτη πού ἀσχολεῖται μ' αὐτή. Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ψηφίστηκαν ἀπ' τὴν περασμένη Βουλὴ μερικοὶ ἐργατικοὶ νόμοι καί συστήθηκε ἰδιαιτέρω τμήμα στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, πού θά ἔχῃ τὸ καθήκον νά ἐπιδίδῃ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νόμων αὐτῶν καί νά προτείνῃ, μαζί μὲ τὸ ἀνώτατο Συμβούλιο Ἐργασίας, τὰ νομοθετικὰ καί διοικητικὰ μέτρα γιὰ τὴν καταλληλότερη προστασία τοῦ ἐργάτη.

Γιὰ νά ἀντιληφθῇ κανεὶς τὴ σημασία τῶν νόμων αὐτῶν καί τὴν ἀνάγκη τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας πρέπει νά γνωρίζῃ τὴν ἰδιαιτέρη ἐσωτερικὴ μορφή τῆς σημερινῆς ἐργασίας καί τὴν ἰδιαιτέρη σχέσιν πού βρίσκεται, στὴ σημερινή οἰκονομικὴ ὁργάνωσιν, ἡ ἐργασία μὲ τὸ κεφάλαιο.

Πρὶν νά εἰσαχθοῦν οἱ μηχανές καί γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους, ἰδιαιτέρως ὅμως γιὰ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ πρῶτου ἀκατέργαστου ὕλικου, ἡ ἐργασία σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς βιομηχανίας γινότανε μὲ τὰ χέρια καί μὲ μερικὰ ἐργαλεῖα, πού ὑποδοχέονταν μόνον τὴν ἐργασία τοῦ ἐργάτη. Κάθε εἶδος λοιπὸν ἐργασίας ἐξαρτᾶτο ἀπ' τὴν ἐπιδειξιότητα καί τὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ ἐργάτη, εἶχε κάποιαν ἀτομικότητα καί εἶταν ἀναπόσπαστα ἐνωμένη μὲ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐργάτη, εἶταν μ' ἄλλα λόγια ἓνας σπουδαῖος καί ἀνεξάρτητος συντελεστής τῆς παραγωγῆς. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἡ ἐργασία καί τὸ κεφάλαιον εἶταν ἐνωμένη στὰ ἴδια χέρια, ἐπειδὴ δὲν ἀπαιτοῦντο μεγάλα κεφάλαια γιὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων γιὰ τὴν παραγωγή. Ἀλλὰ κα' ἐκεῖ ὅπου κεφάλαιον κα' ἐργασία

ἦσαν χωρισμένα, ὁ ἐργάτης διατηροῦσε τὴν αὐτοτέλειά του ἀπέναντι τοῦ κεφαλαιούχου, αὐτοτέλεια, πού βασιζότανε στὴν προσωπικότητά του, στὶς ἰδιαιτέρως γνώσεις του, στὴν εἰδικότητά του. Ὁ ἐργάτης λοιπὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παρουσιαζότανε στὶς σχέσεις του μὲ τὸν ἐργοδότη σχεδὸν ὅσον ἴσος μὲ ἴσον.

Μὲ τὴν εἰσαγωγὴ ὅμως τῶν μηχανῶν γιὰ τὴν παραγωγὴ κα' ἐπεξεργασία τοῦ πρῶτου ὕλικου, δηλ. ἀπ' τὴν ἐπικράτησιν τῆς βιομηχανίας, τῆς σημερινῆς μορφῆς τῆς βιοτεχνίας, ἄλλαξαν οἱ ὁροὶ τῆς ἐργασίας κα' ἐγίνε μιά ἐπανάστασις στὶς συνθήκες τῆς παραγωγῆς καί στὶς σχέσεις μεταξὺ κεφαλαιού κα' ἐργασίας. Πρῶτα πρῶτα ἐγίνε τώρα πλέον ὁ ὁριστικὸς χωρισμὸς τοῦ κεφαλαιού ἀπ' τὴν ἐργασία. Ἡ προμήθεια τῶν μηχανῶν καί ἡ διατήρησή τους ἀπαιτεῖ μεγάλα κεφάλαια καί προϋποθέτει πολὺ μεγαλύτερον κύκλον ἐνεργείας οἰκονομικῆς, σήμερα λοιπὸν ὁ ἐργάτης οὔτε νά σκεφθῇ καὶ νὰ μπορεῖ, πῶς εἶναι δυνατό νά ἐργαστῇ μὲ οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια. Ἀποτέλεσμα εἶναι πῶς σιγὰ σιγὰ οἱ μικροεπαγγελματίες, οἱ ἀνεξάρτητοι μικροεπιχειρήσεις ἐξαφανίζονται καί συγκεντρώνεται ὁλόκληρη ἡ παραγωγὴ σὲ λίγα χέρια, σὲ μεγαλοκεφαλαιούχους καί μεγαλοεπιχειρήσεις, αὐτοὶ δὲ πού εἶταν πρῶτα ἀνεξάρτητοι γίνονται ἐξαρτημένοι ἐργάτες στὶς μεγάλες ἐπιχειρήσεις. Ἐπειτα ὄχι μόνον ἡ θέσις τοῦ μικροῦ ἀνεξάρτητου χειροτέχνη ἀλλάξε, ἀλλὰ καί ἡ θέσις τοῦ ἀπλοῦ ἐργάτη. Ἡ μηχανὴ δὲν ἀπαιτεῖ ἀπ' τὴν ἀνθρώπινον ἐργασία παρὰ μόνον μιὰ μυϊκὴ ἐνέργεια σχεδὸν ὁμοιόμορφη, ἡ μεγάλη μάζα λοιπὸν τῶν ἐργατῶν στὶς βιομηχανίες δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς, ἡ ἐργασία τους δὲν ἔχει καμμιά ὑποκειμενικότητα καί τὸ σπουδαιότερον, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας τοῦ ἐργάτη δὲν φέρει κανένα στοιχεῖον τοῦ ὑποκειμένου του, δὲν εἶναι δικό του ἔργο, ὥστε ὁ ἐργάτης τῆς βιομηχανίας δὲν μπορεῖ νά ἀγαπήσῃ τὴν ἀχάριστη δουλειά του. Αὐτὰ τ' ἀποτελέσματα, πού εἶχε γιὰ τόν ἐργάτη ἡ εἰσαγωγὴ τῶν μηχανῶν, ἔκαμαν δυνατὴ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἐργασίας τῶν ἀνδρῶν μὲ τὴν ἐργασία τῶν γυναικῶν καί παιδιῶν, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ μποροῦσαν νά παρέχουν τὴν ἐργασία, πού ἀπαιτοῦν οἱ μηχανές κα' ἔτσι οἱ ἐργοδότες μποροῦσαν μὲ λιγώτερον μισθόν, δηλ. μὲ λιγώτερα ἐξόδα νά κάνουν τὴν ἴδια δουλειά. Μὲ τὸ συναγωνισμὸν ὅμως τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν ἐπεφταν τὰ ἡμερομίσθια καί ἡ θέσις τοῦ ἐργάτη σὲ κάθε βιομηχανία γινότανε πῶς ἀσήμενη. Ἐπειτα καθε πρόοδος στὶς μηχανές, καθε τελειοποίησις των καί καθε ἀνακάλυψιν νέας μηχανῆς ἔχει καί τὸν ἀντίτυπὸν τῆς στὴ θέσις τοῦ ἐργάτη, γιὰτὶ ἡ μηχανὴ ἔχει προορισμὸν νά ἀντικαταστήσῃ ἐργατικὰς δυνά-

μεις και να αυξήση την παραγωγή με την ελάττωση των εργατικών δυνάμεων δηλ. των εξόδων. Έργατες λοιπόν, που ίσαμε τώρα κέρδιζαν το ψωμί τους σε μία βιομηχανία, βρίσκονταν χωρίς δουλειά μόλις μία νέα μηχανή έρχότανε να αντικαταστήση την εργασία τους κ' έτσι αυξανε το ποσό των εργατών, που ζητούσαν δουλειά και φυσικά χειροτέρευε η θέση του εργάτη.

Σ' αυτή τη θέση που βρίσκεται ο εργάτης έρχεται να συμφωνήση με τον εργοδότη, τον κεφαλαιούχο, δηλ. εν' απ' τα δυνατότερα μέλη της σημερινής κοινωνίας, για τους όρους της εργασίας του και να συνάψη «έλευθέραν σύμβασιν». Καθένας θα συμφωνήση, 'τσι, 'τσι όπως έχουν τα πράγματα, λόγος περί ελεύθερης συμβάσεως δεν μπορεί να γίνη. 'Απ' τη μια μεριά έχουμε τον πανίσχυρο κεφαλαιούχο με το δυνατότερο κοινωνικό 'πλο στα χέρια του, απ' την άλλη τον ανίσχυρο εργάτη με το βάρος ίσως μεγάλης οίκογένειας και με έχθρους του τη δυστυχία και το συνάδελφό του, που έρχεται να του πάρη τη δουλειά απ' τα χέρια· δεν μπορεί λοιπόν να μ'ς μείνη αμφιβολία, πως ο ισχυρός θα νικήση, θα επιβάλη τους όρους του και θα ζητήση να εκμεταλλευθ' όσο μπορεί περισσότερο τη θέση του εργάτη.

(Ακολουθεί)

KYBOS

ΑΠΟ ΜΙΑ ΔΙΚΗ

Θα θυμούνται ίσως οι αναγνώστες μας, αν παρακολούθησαν την ιστορία του κλεισίματος του σχολείου του Δελμούζου με τους επιλόγους της, πως απ' αυτήν την άφορμή ο Δεσπότης του Βόλου κατάγγειλε για εξύβριση έναν απ' τους καλούς συμπολεμιστάδες μας τον κ. 'Αδαμίδη απ' το Βόλο· είχε δημοσιευτεί στην «'Ακρόπολη» ένα γράμμα του 'Αδαμίδη στο Σταματίου, όπου το'γραφε να συστήσει στους κοινωνιολόγους να κάνουν έπερώτηση στη Βουλή για να σταλεί απ' το 'Υπουργείο ανώτερος 'Επιθεωρητής που να ξετάσει τους πραγματικούς λόγους του κλεισίματος του σχολείου· το γράμμα 'εγραφε και για τη διαγωγή του Δεσπότη κι αυτός απ'στάντηκε την τιμή του προσβλημένη και κατάγγειλε τον 'Αδαμίδη. Η δίκη ωρίστηκε πρώτα στη Λάρισα, μα έγινε αναβολή και ξανάγινε στις 23 του Γενάρη στην Καρδίτσα· για ν' αναβληθεί ακόμα μία φορά.

'Από την τελευταία λοιπόν δίκη αυτή μ'ς έστειλε κάποιος συνεργάτης μας ένα μακρύ γράμμα κι

απ' αυτό σταχυολογούμε μερικά χαρακτηριστικά έπεισοδιάκια.

Ρωτάει ο Πρόεδρος το Σταματίου της «'Ακρόπολης»: 'Αν είσουνε εσύ δεσπότης στο Βόλο και γραφόντουνα αυτά έναντίο σου θα τα θεωρούσες για ύβρες; — Κι ακούει την ώραία απάντηση «'Αν είμουνα εγώ δεσπότης στο Βόλο δε θα γίνονταν αυτά τα μεσαιωνικά που έγιναν με το σχολειό του Δελμούζου».

Ο μάρτυρας της κατηγορίας Κουτσούκος λέει πως στο σχολειό διδασκότανε η μαλλιαρή γλώσσα· στην έρώτηση του Προέδρου ποιά είναι η μαλλιαρή γλώσσα, λέει «η γλώσσα της κατωτάτης κοινωνικής υποστάθμης!»

Ο κ. Γάτσος μιλάει ένθουσιαστικά για το σχολειό και στην έρώτηση του Προέδρου γιατί τότες 'εξεγέρθηκε όλος ο κόσμος, απαντάει με έτοιμότητα «ό ήλιος φωτίζει πρώτα τις ψηλότερες κορυφές» κι αναφέρει πως κανένα απ' τα σοβαρά σωματεία του Βόλου δεν 'ελαβε μέρος στο βάρβαρο συλλαλητήριο, που διοργάνωσε ο Δεσπότης για να κλείσει με δολοκρατία το σχολειό.

Χαριτωμένη 'εταν η κατάθεση του διευθυντή της «Θεσσαλίας» κ. Ρίζου που σύγκρινε τη μέθοδο της διδασκαλίας που ακολουθούν τα σχολεία μας με τη μέθοδο του σχολείου του Δελμούζου.

Διαβάζουν στον κ. Ρίζο το τετράστιχο του 'Αδαμίδη για τα γραφόμενα των έφημερίδων για το Δεσπότη:

«Και τόν ανεβάζουνε
και τόν κατεβάζουνε
πάνω στα τριαντάφυλλα
κάτω στ' άγριοτσούνιδα»

και φωνάζει ο Είσαγγελέας «μα δεν είναι αυτό τέλεια γελωτοποίηση του Δεσπότη;» — «Καθόλου· εγώ πολλές φορές τόν κατέβασα» — «Στή λάσπη;» — «Δεν ξέρω τί 'εταν, τόν κατέβασα όμως πολλές φορές κι άλλοι τόν ανέβασαν!»

Κ' ένας χαρακτηρισμός του Δεσπότη απ' τον κ. Σπυρίδη· τόν ρωτούν αν είν' αλήθεια 'τσι γράφηκε πως ο Δεσπότης τρώει λαγό τη Μεγάλη Σαρακοστή κι απαντάει πως «αυτό δεν είναι βρισιά, γιατί ο ίδιος ο Δεσπότης διέδιδε για έναν Καθηγητή της έμπορικης σχολής πως 'εφαγε κόττα τη μεγάλη Παρασκευή κ' έτσι τα τέτοια 'επесαν στο γελοίο, δεν έχουν πια καμμιά σοβαρότητα». 'Εγινε λόγος και για το γνωστό έπεισόδιο του Δεσπότη που δε μνημόνεψε κάποτε την 'Ιερά Σύνοδο, λειτουργώντας μαζί με τόν 'Αμβρόσιο.

Μα γι' αυτό βγήκε πια η άθωωτική απόφαση